

ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เรื่อง มาตรฐานการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา

พ.ศ. ๒๕๖๗

โดยที่มาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้ ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ทั้งนี้ การศึกษาสำหรับคนพิการให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสีย ค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ประกอบกับมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติให้คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาในการรับการศึกษา โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา คนพิการสามารถเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบ และรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึง ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น และได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพ การศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้อง กับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล อีกทั้งได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๗ กำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพ การจัดการอาชีวศึกษา ดังนั้น จึงต้องกำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาในแต่ละระดับ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้อ ๖ แห่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยมติคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๗ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง มาตรฐานการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๗”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“การศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา” หมายความว่า การจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพ สำหรับคนพิการหรือคนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

“คนพิการหรือบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีสภาพความบกพร่องจากความพิการทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ ตามประกาศกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือความบกพร่องอื่นใด ที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม อันเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดรวมทั้งด้านการจัดการศึกษาที่จำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนให้แตกต่างจากคนปกติ

“ผู้เรียนพิการ” หมายความว่า คนพิการหรือบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียน หรือนักศึกษาตามหลักสูตรอาชีวศึกษา

“หลักสูตรอาชีวศึกษา” หมายความว่า หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะ (ปวพ.) หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปริญญาตรี เทคโนโลยีบัณฑิต (ทล.บ.) และหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น

“ผู้สำเร็จการศึกษา” หมายความว่า ผู้เรียนพิการที่ลงทะเบียนเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาครบถ้วน และผ่านการวัดและประเมินผลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือหลักสูตรปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ ตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา

“สถานประกอบการ” หมายความว่า ห้างหุ้นส่วน บริษัท รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ที่ร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา

“ภาคีเครือข่าย” หมายความว่า ชมรม สมาคม มูลนิธิ องค์กร สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ที่ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา

“ครูการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา” หมายความว่า ผู้สอนกลุ่มผู้เรียนพิการตามหลักสูตรอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ครู ผู้ช่วยสอน ครูฝึกในสถานประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ และครูล่ามภาษามือ

“แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล” หมายความว่า แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

“การจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษาแบบเรียนรวม” หมายความว่า การจัดชั้นเรียนสำหรับผู้เรียนทั่วไป โดยมีผู้เรียนพิการเรียนรวมอยู่ด้วยกัน โดยผู้เรียนพิการจะได้รับการสนับสนุน สื่อสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการอื่นใดทางการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษาเพื่อลดข้อจำกัดส่วนบุคคล และส่งเสริมการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายของการพัฒนารายบุคคล

“การจัดการเรียนการสอน” หมายความว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนพิการ ในรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษาแบบเรียนรวม แบบเรียนร่วม หรือแบบเฉพาะทางความพิการ ซึ่งต้องจัดให้ผู้เรียนพิการได้รับสิทธิและโอกาสในการเรียนรู้ตามหลักสูตรอาชีวศึกษาอย่างเหมาะสม

“การวัดและประเมินผล” หมายความว่า การประเมินความสามารถของผู้เรียนพิการ ในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ตามระเบียบการวัดและประเมินผลที่กำหนดอย่างเหมาะสมตามสภาพของผู้เรียนพิการ โดยให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าและพัฒนาการในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้วยเทคนิค วิธีการ และเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย

“สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการอื่นใดทางการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา” หมายความว่า เครื่องมือ อุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ที่มีการดัดแปลงหรือปรับใช้ให้เหมาะสมกับประเภทความพิการตามหลักอารยสถาปัตย์ รวมทั้งบริการที่จัดให้กับผู้เรียนพิการเป็นการเฉพาะ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษาในแต่ละสาขาวิชา และอำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิตในสถานศึกษาของผู้เรียนพิการ

ข้อ ๔ การจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษาต้องมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่ากรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ และเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ

ข้อ ๕ คุณภาพผู้เรียนพิการ และผู้สำเร็จการศึกษา ต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ โดยผู้สำเร็จการศึกษาสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือเข้าสู่ระบบการทำงานหรือประกอบอาชีพอิสระ

ข้อ ๖ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา ให้สถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้

(๑) จัดรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนพิการทั้งในระบบ นอกกระบบ และทวิภาคี รวมทั้งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายทั้งแบบเรียนรวม แบบเรียนร่วม หรือแบบเฉพาะทางความพิการ

(๒) จัดหลักสูตรวิชาชีพตามประเภทวิชาและสาขาวิชา ที่เหมาะสมกับประเภทและระดับความพิการของผู้เรียนพิการ และการกำหนดสมรรถนะรายวิชา โดยปรับปรุงรายวิชาเดิมหรือพัฒนารายวิชาใหม่ให้สอดคล้องกับประเภทและระดับความพิการ

(๓) จัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล โดยยึดผู้เรียนพิการเป็นหลักในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติ รวมทั้งการประเมินผลตามสภาพจริง โดยให้เป็นไปตามพัฒนาการของผู้เรียนพิการเป็นสำคัญ

(๔) จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้สอดคล้องและต่อเนื่องกับระดับการศึกษาที่ผ่านมา โดยครอบคลุมการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ การฝึกงานหรือฝึกอาชีพ กิจกรรมเสริม

หลักสูตรและคำนึงถึงความสามารถ ศักยภาพ และความพร้อมในการเรียนรู้ของผู้เรียนพิการรายบุคคลที่แตกต่างกัน

(๕) จัดสภาพแวดล้อม สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการอื่นใดทางการศึกษาพิเศษ อาชีวศึกษา ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติของผู้เรียนพิการ

ข้อ ๗ การฝึกงานหรือฝึกอาชีพ ให้สถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี และมีความเหมาะสมกับความพิการของผู้เรียน ดังนี้

(๑) ประสานความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนพิการก่อนเข้ารับการฝึกงานหรือฝึกอาชีพ ได้แก่ การจัดทำแผนการฝึกงานหรือฝึกอาชีพ และการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมพื้นฐาน ทรัพยากรที่สามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนพิการในการฝึกงานหรือฝึกอาชีพ

(๒) เตรียมความพร้อมครูฝึกในสถานประกอบการที่มีความรู้ความเข้าใจการจัดการศึกษาพิเศษ อาชีวศึกษา

(๓) จัดระบบการนิเทศ การดูแลช่วยเหลือผู้เรียนพิการในระหว่างการฝึกงานหรือฝึกอาชีพ

(๔) วัดและประเมินผลการฝึกงานหรือฝึกอาชีพ ให้เหมาะสมกับผู้เรียนพิการ

ข้อ ๘ ครูการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษาให้สถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้

(๑) จัดให้มีครูการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา ที่มีความรู้ ความสามารถ ในการอำนวยความสะดวก และการฝึกปฏิบัติของผู้เรียนพิการ ตามหลักสูตร ประเพณีวิชาและสาขาวิชา ได้อย่างเหมาะสมกับประเภท และระดับความพิการของผู้เรียนพิการ

(๒) พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนครูการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา ให้ได้รับการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และเจตคติเพื่อให้มีศักยภาพในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนพิการแต่ละประเภท และระดับความพิการ ดังนี้

(๒.๑) ครูผู้สอนการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดการเรียนรู้และการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพตามหลักสูตรอาชีวศึกษา ที่สอดคล้องกับประเภท และระดับความพิการ

(๒.๒) ครูการศึกษาพิเศษให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร และแนวทางการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษา เพื่อร่วมปฏิบัติการสอนกับครูสามัญหรือครูวิชาชีพได้อย่างมีคุณภาพ

(๒.๓) ครูล่ามภาษามือให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร และแนวทางการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษา เพื่อร่วมปฏิบัติการสอนกับครูสามัญหรือครูวิชาชีพ ให้กับผู้พิการทางการได้ยิน

(๒.๔) ครูฝึกในสถานประกอบการให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร และแนวทางการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษา และการสอนงานให้กับผู้เรียนพิการระหว่างการฝึกงานหรือฝึกอาชีพ ที่สอดคล้องกับประเภท และระดับความพิการ

ข้อ ๙ ระบบความร่วมมือในการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษาให้สถานศึกษาดำเนินการร่วมมือกับสถานประกอบการและภาคีเครือข่าย ดังนี้

(๑) เตรียมความพร้อมของผู้เรียนพิการก่อนเข้าเรียน ระหว่างเรียน ฝึกงานหรือฝึกอาชีพ และส่งเสริมการมีงานทำเมื่อสำเร็จการศึกษา

(๒) พัฒนาการเรียนรู้ผู้เรียนพิการให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพและการดำรงชีวิต

(๓) บ่มเพาะผู้เรียนพิการสู่การเป็นผู้ประกอบการ

(๔) ส่งเสริมการพัฒนาและต่อยอดทักษะอาชีพให้กับผู้เรียนพิการ ผู้สำเร็จการศึกษา หรือประชาชนผู้พิการ เพื่อพัฒนาและยกระดับทักษะอาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสถานประกอบการ

ข้อ ๑๐ ระบบการบริหารจัดการและส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนพิการ ให้สถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้

(๑) สร้างโอกาสการเข้าถึงระบบการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกช่วงวัย เพื่อให้ผู้เรียนพิการได้รับการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ

(๒) คัดกรอง และประเมินศักยภาพเบื้องต้นเพื่อจัดให้ผู้เรียนพิการได้เข้าเรียนอาชีวศึกษา ในแต่ละสาขาวิชา ตามความสนใจ ความถนัด และเหมาะสมกับผู้เรียนพิการตามประเภทและระดับ ความพิการ

(๓) จัดโครงสร้างการบริหารจัดการสนับสนุนการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษาโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

(๔) จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษารองรับการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษาเพื่อจัดหาทรัพยากรทางการศึกษา สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการอื่นใดทางการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา และสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างความพร้อมรองรับผู้เรียนพิการ อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการ

(๕) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการ และสนับสนุนการเรียนรู้ รองรับการศึกษพิเศษอาชีวศึกษา

(๖) จัดระบบบริหารงานบุคคล ที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา

(๗) ส่งเสริม สนับสนุน การวิจัย พัฒนานวัตกรรม องค์ความรู้ เพื่อมุ่งยกระดับมาตรฐาน การจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา

(๘) จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนพิการระหว่างที่ศึกษาในสถานศึกษาและสถานประกอบการ

(๙) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้เรียนพิการ

(๑๐) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิต การพัฒนาทักษะพื้นฐาน หรือการบริการอื่นใดที่จำเป็น

(๑๑) ส่งเสริม สนับสนุนการมีงานทำเมื่อสำเร็จการศึกษา

(๑๒) กำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา

ข้อ ๑๑ ให้สถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนพึงการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการศึกษาพิเศษอาชีวศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่จะพิจารณาวินิจฉัยและให้ถือว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการอาชีวศึกษานั้นเป็นที่สิ้นสุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

รอยล จิตรดอน

ประธานกรรมการการอาชีวศึกษา